

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Анотація. Розкрито сутність та етапи проведення аудиту оплати праці, визначено законодавчі, нормативні й первинні документи з організації аудиту оплати праці, запропоновано методіку аудиту виплат працівникам із теоретично обґрунтованим ранжуванням аудиторських процедур на методичній стадії контролю.

Аннотация. Раскрыты сущность и этапы проведения аудита оплаты труда, определены законодательные, нормативные и первичные документы по организации аудита оплаты труда, предложена методика аудита выплат работникам с теоретически обоснованным ранжированием аудиторских процедур на методической стадии контроля.

Annotation. The essence and stages of the realization of labour remuneration audit are revealed. The legislative, normative and primary documents on the organization of labour remuneration audit are determined, the procedure of auditing payments to the workers with theoretically grounded ranging of public accountant procedures at the methodical stage of control is offered.

Ключові слова: організація аудиту, оплата праці, внутрішньогосподарський контроль, суб'єкти, завдання, аудиторські процедури.

Мета дослідження – розробити теоретичні засади з удосконалення процесу аудиту оплати праці працівникам з метою підвищення керованості здійснення виплат як із боку власників, так і з боку працівників.

Наукові розробки та рекомендації автора використовуються органами законодавчої й виконавчої влади, промисловими підприємствами, що підтверджується відповідними листами (довідками). Зокрема, пропозиції щодо суті та напрямів реформування організації оплати праці, визначення системи та змісту генеральної, галузевої, регіональної угод, рекомендації щодо визначення ролі держави у договірному регулюванні оплати праці враховані Міністерством економіки України (№ 60-37/110 від 15.03.2001 р.) при підготовці проектів законів "Про соціальне партнерство", "Про внесення змін і доповнень до Закону України "Про колективні договори і угоди", розділу оплати праці у генеральній угоді та Міністерством праці та соціальної політики (№ 03-3/1170-2 від 16.03.2001 р.) [1].

Об'єктом дослідження обрано процес договірному регулювання оплати праці в Україні на різних рівнях економіки.

Предметом дослідження є механізм договірному регулювання оплати праці.

Внутрішній контроль або аудит є однією із функцій управління господарською діяльністю підприємства. Одним із його вирішальних завдань є надання інформації про діяльність підприємства для прийняття ефективних управлінських рішень, що можливе лише за раціональної його організації. Організуючи систему внутрішнього контролю або аудиту на підприємстві необхідно дотримуватися системного підходу, що забезпечує його найбільшу результативність та, у свою чергу, визначає раціональність контрольної діяльності.

Ефективна організація внутрішнього контролю є одним із заходів, спрямованих на вдосконалення управління підприємством, яка забезпечує високий рівень виконання його завдань, чіткий порядок у його веденні.

Таким чином, правильна організація внутрішнього контролю або аудиту на підприємстві забезпечить керівництво та власників достовірною інформацією про стан справ і на основі цього визначить перспективи його подальшої діяльності.

Суб'єктами внутрішньогосподарського контролю або аудиту виступають особа або група осіб, які наділені відповідними правами та обов'язками зі здійснення контрольних функцій над об'єктами контролю.

Суб'єктами внутрішнього контролю або аудиту виступають [2]:

а) суб'єкти організації (керівник, власник або підпорядкований йому орган – на них покладено обов'язок організувати контрольну діяльність на підприємстві);

б) суб'єкти здійснення контролю (працівники підприємства, які підпорядковані керівнику підприємства; підрозділи апарату управління, на яких делеговано контрольні функції адміністрації).

Управлінський персонал та персонал бухгалтерії виконують згідно зі своїми посадовими інструкціями попередній, поточний та наступний контроль. Суб'єкти ведення бухгалтерського обліку виконують такі контрольні процедури щодо облікового відображення фактів господарського життя з виплат працівникам у первинних документах:

перевірка дотримання чинного законодавства, норм колективного договору та соціального пакета стосовно облікового відображення виплат працівникам;

встановлення правильності розрахунку величини соціальних гарантій, які залежать від продуктивності виконання трудових обов'язків;

забезпечення єдиних методологічних засад облікового відображення виплат працівникам та формування й подання фінансової, податкової, статистичної та управлінської звітності щодо даного об'єкта облікового відображення звітності.

Бухгалтер здійснює перевірку законності виплат працівникам як відповідно до поданих документів чинного

Для з'ясування специфіки здійснення контрольних процедур відносно виплат працівникам як об'єкту контролю було проаналізовано завдання, що висувуються перед суб'єктами контролю для дотримання умов соціально орієнтованої діяльності відносно до працівника як суб'єкта соціально-трудоких відносин.

Організаційна стадія внутрішньогосподарського контролю передбачає [3]:

визначення суб'єктів здійснення контрольних процедур, об'єктів, що підлягають контролю;

ідентифікацію питань, на які слід звернути увагу в ході перевірки;

здійснення планування контролю (розробка плану здійснення внутрішньогосподарського контролю за обраним об'єктом, розробка класифікатора типових порушень, формування та розпис повноважень суб'єктів контролю);

систематизацію джерел інформації, що є основою для здійснення контролю, розпис прийомів документального та фактичного контролю, що доцільно застосовувати відносно обраного об'єкта перевірки.

Методична стадія аудиту орієнтована на встановлення правильності оформлення та легітимності первинних документів з виплат працівникам і відображення на їх підставі даних фактів господарського життя в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Отже, запропонована методика аудиту виплат працівникам надасть змогу вдосконалити контрольні процедури за підконтрольними об'єктами, описати алгоритмічну модель дій суб'єктів контролю, що оптимізує витрати їх часу та вдосконалив контрольний процес у цілому. Подано методику, в основу якої покладено використання колективного договору як норми контролю, що зорієнтована на оперативну мобілізацію виявлених відхилень від нормативно закріплених виплат та прийняття відповідних заходів щодо їх попередження у наступних періодах діяльності.

Наук. керівн. Кудіна О. М.

Література: 1. Єсінова Н. І. Економіка праці та соціально-трудокі відносини : [навч. посібн.] / Н. І. Єсінова. – К. : Кондор, 2004. – 432 с. 2. Барышников Н. П. Организация и методика проведения общего аудита / Н. П. Барышников. – [5-е изд.]. – М. : Информационно-издательский дом "Филинь", 2000. – 656 с. 3. Давидов Г. М. Аудит : [навч. посібн.] / Г. М. Давидов. – [2-ге вид.]. – К. : Знання, 2001. – 363 с. – (Вища освіта ХХІ століття).